
Podkast: Dugnad og datajuks

PODKAST

IRENE THORESEN RØNOLD

Irene Thoresen Rønold er journalist i Tidsskrift for Den norske legeforening og programleder i podkasten Stetoskopet.

Under covid-19-pandemien har medisinske tidsskrift publisert mer og raskere enn noen gang. Men går noe tapt i tempoet? I denne episoden av Stetoskopet retter vi blikket mot egen redaksjon – med Tidsskriftets sjefredaktør Are Brean som gjest.

Vitenskapelig publisering er omstendelige greier.

Før en artikkel kommer på trykk har den vært gjenstand for kritisk vurdering i flere omganger – både av redaksjonen i det aktuelle tidsskriftet, og av fagvurderere, som er eksperter på det artikkelen handler om.

Det er ikke uvanlig at en artikkel må gjennom flere runder med endringer før den vurderes som solid nok til å publiseres. Prosessen kan gjerne ta flere uker, for ikke å si måneder. Men denne våren har store artikler blitt fagfellevurdert, revidert og publisert på under en uke. Hvordan er det mulig?

– Vi bestemte oss ganske tidlig for at vi måtte kaste om på våre vanlige manushåndteringsrutiner, og lage hurtigsløyfer. Det har vært en utfordring å sørge for hurtig behandling, samtidig som vi opprettholder den nødvendige kvalitetskontrollen, sier Are Brean, sjefredaktør i Tidsskrift for Den norske legeforening.

Blant nyvinningene er daglige covid-19-møter, for å vurdere alle relevante manus så fort som mulig. I tillegg er det gjort avtaler med enkelte fagvurderere, som har kunnet vurdere manus mye raskere enn vanlig.

– Det er ganske pussig. Vi gjorde disse grepene uten å vite om andre gjorde noe liknende. Men så har jeg snakket med kollegaer i internasjonale tidsskrifter – *Annals of internal medicine*, for eksempel – og det har gjort akkurat det samme som oss.

Spørsmålet er da om kvaliteten går tapt på veien? Allerede nå finnes det eksempler på det internasjonalt. Både *The Lancet* og *New England Journal of Medicine* har trukket tilbake artikler som har brukt data fra det lille selskapet Surgisphere. Ved nærmere ettergåelse, blant annet fra avisa *The Guardian*, har det vist seg at dataene trolig ikke er til å stole på.

– Fyren som ser ut til å stå bak, Sapan Desai, er en interessant figur, sier Are Brean.

– Han har vært beskyldt for forskningsjuks før. Det er funnet bildemanipulasjoner i doktorgraden hans. Han påberoper seg å ha to doktorgrader. Man vet han har én, men den andre er sannsynligvis bare juks. Han påstår å ha en mastergrad, som man ikke finner spor av noe sted. Han startet dette selskapet, og samlet inn data fra sykehus over hele verden, som disse artiklene bygger på. Problemet er at når The Guardian, som begynte å grave i saken, kontaktet disse sykehusene verden rundt, blant annet i Australia, sier de at de aldri har gitt data til selskapet. Så hvor disse dataene kommer fra, og om de eksisterer i det hele tatt, er det vanskelig å vite.

– *Hvorfor blir ikke dette oppdaget før artiklene kommer på trykk?*

– Dette blir det oppvask av. Det må det jo bli. Og når du leser artiklene i ettertid er det jo helt utrolig. Det virker umulig å samle så mye data på så kort tid. Det burde nok ha ringt noen bjeller. Men det er lett for oss å si i ettertid, sier Brean.

- *Hør Are Brean snakke om publisering under en pandemi i spilleren under:*
- *Lytt til Stetoskopet i iTunes eller Spotify.*

Stetoskopet kommer med nye episoder torsdag annenhver uke. Vi snakker om aktuelle medisinske problemstillinger, ny norsk forskning og hvordan det er å være lege i Norge i dag. Du finner Stetoskopet der du lytter til podkast.

Her er noen av episodene vi har publisert så langt:

- Palliativ behandling av covid-19
- Hvorfor er flaggermus kilde til så mange nye virus?
- Er Norge klar for det nye koronaviruset?

Har du tilbakemeldinger, spørsmål eller forslag til temaer vi kan ta opp? Send oss en mail på stetoskopet@tidsskriftet.no.

Publisert: 18. juni 2020. Tidsskr Nor Legeforen.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. juli 2026.